

Олена ЧАЙКІВСЬКА

студентка групи ДСПУАзм-11

Західноукраїнський національний університет

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор кафедри фінансів

ім.. С.І. Юрія, ЗУНУ Ольга КИРИЛЕНКО

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Адміністративно-територіальна реформа є однією з найважливіших реформ децентралізації в Україні, яка вже 10-ий рік поспіль успішно реалізовується в нашій державі. Процес децентралізації дозволив створити дієвий і спроможний інститут місцевого самоврядування на базовому рівні та утворити об'єднані територіальні громади. Це був найважливіший результат процесу децентралізації. Адже формування фінансово спроможних та самодостатніх територіальних громад, що мають відповідні земельні, фінансові, людські, матеріальні та інші ресурси, що необхідні задля покращення забезпечення потреб мешканців, якісного та оперативного надання адміністративних та соціальних послуг, формування належних умов для сталого розвитку відповідних територій та раціонального використання бюджетних коштів – основна мета реформи децентралізації. [4]

Для ефективного функціонування громад виникла необхідність розробки Стратегії розвитку територіальних громад. Оскільки написання якісної стратегії є запорукою створення сприятливого соціально-економічного середовища території.

Розроблення Стратегії та Плану заходів ґрунтується на принципах державної регіональної політики, визначених Законом України «Про засади державної регіональної політики». [5]

Також Стратегія розвитку територіальних громад в Україні базується на низці нормативно-правових актів, основні з яких наведені на рисунку 1.

Конституція України визначає основні принципи децентралізації та розвитку місцевого самоврядування. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає правові та організаційні засади місцевого самоврядування, а також встановлює права та обов'язки органів місцевого самоврядування. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» визначає порядок і умови об'єднання територіальних громад для забезпечення їхнього ефективного розвитку.

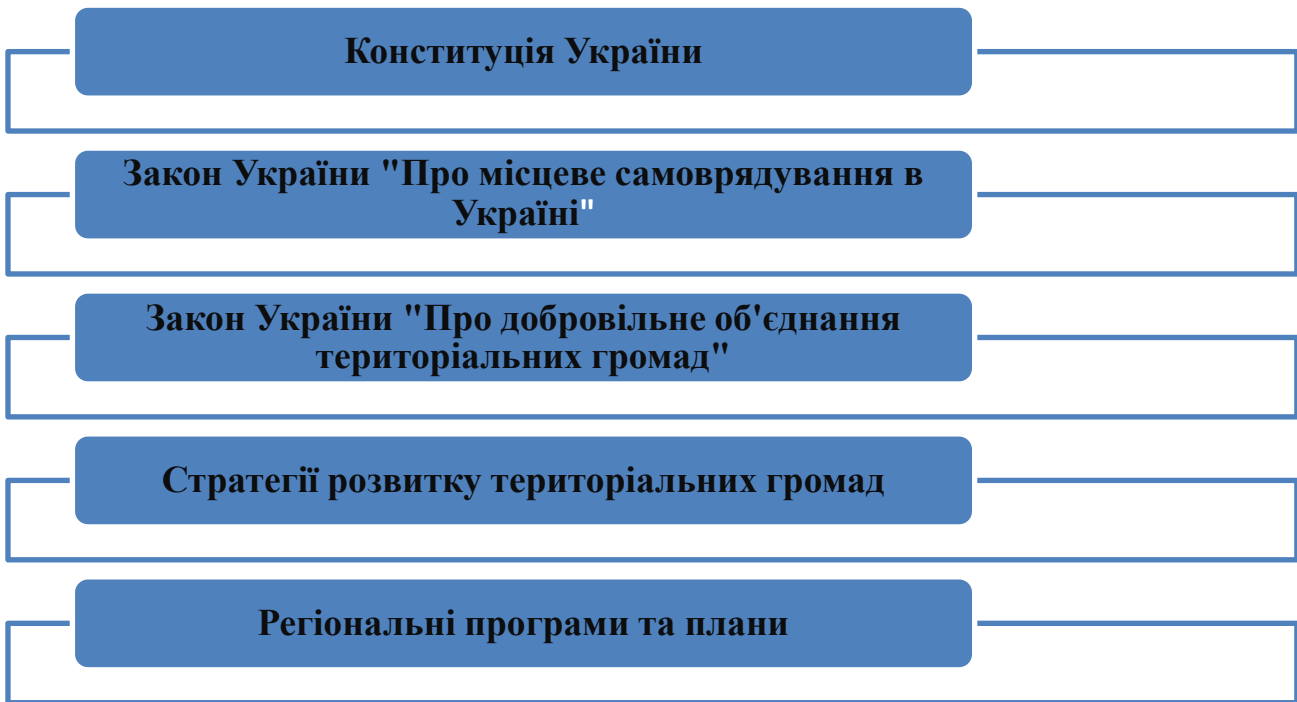

Рис. 1. Теоретичні засади формування стратегії розвитку територіальних громад в Україні

Примітка. Сформовано автором самостійно.

Завдяки Стратегії розвитку територіальних громад, кожна ОТГ може розробляти власну стратегію розвитку, враховуючи загальнодержавні стратегії, пріоритети та потреби. Регіональні програми розвитку та стратегічні плани можуть мати вплив на стратегії розвитку територіальних громад у своїй компетенції.

Ці нормативно-правові акти формують загальний каркас для розвитку територіальних громад в Україні та визначають основні принципи та напрями їхньої діяльності.

Стратегічний підхід до управління уже тривалий час використовується в публічній сфері України, а з 2015 року він поширився і на територіальні громади. Як вже зазначалось, у результаті децентралізації влади з'явилися нові спроможні територіальні громади, для яких досвід стратегічного планування у такому форматі є новим. Стратегічне планування розвитку громади передбачає формування майбутнього образу громади (бачення), визначення ключових стратегічних цілей та послідовних планів дій, що забезпечують досягнення поставлених цілей. Перспективами подальших досліджень є розробка методики оцінки рівня ефективності стратегії розвитку територіальної громади. [4]

Разом з тим, із прийняттям у 2022 році змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики» в Україні з'являється

чітка система трирівневого стратегічного планування (державо-регіон-групада), якими передбачено розробку для всіх територіальних громад власних стратегій розвитку. З цією метою, а також для впорядкування всіх методичних підходів Міністерством розвитку громад та територій України спільно з експертами у сфері регіонального розвитку наприкінці 2022 року прийнято Наказ № 265 від 21.12.22 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад». [5, 8]

Формування стратегії розвитку територіальних громад в Україні базується на теоретичних засадах, які охоплюють різні аспекти економіки, соціології, політики та інших наук. Найважливіші з них відображені на рисунку 2.

Рис. 2. Основні етапи розробки стратегії розвитку територіальної громади

Примітка. Створено автором самостійно

Розглянемо детальніше кожну з них. Перше: територіальні громади є складними системами, тому Стратегія розвитку повинна враховувати цю складність, спираючись на ґрунтовний системний

аналіз. Друге: Стратегія має сприяти збалансованому розвитку території, враховуючи різні аспекти, такі як економічний, соціальний, екологічний та культурний розвиток. Третє – успішна та ефективна стратегія розвитку вимагає активної участі місцевого населення та громадської думки у процесі її формування та впровадження. Це дозволяє врахувати потреби та пріоритети мешканців та забезпечити більшу підтримку та виконавчу здатність для реалізації стратегії. Четверте – впровадження інновацій та використання сучасних технологій можуть значно підвищити ефективність стратегії розвитку та забезпечити сталий розвиток. П'яте – важливою засадою є співпраця з іншими територіальними громадами, державними та недержавними організаціями, бізнесом та іншими зацікавленими сторонами для спільного досягнення стратегічних цілей. І шосте: ресурси, такі як фінансові, природні, технічні та людські, повинні бути ефективно використані для досягнення стратегічних цілей розвитку.

Особливості розробки та впровадження стратегії розвитку у територіальних громадах висвітлюється у працях таких українських науковців як О. В. Берданова, Б. Б. Бец, М. М. Бриль, В. М. Вакулєнко, О. С. Врублевський, О. В. Данчева, Р.А. Оксєнтюк, В.М. Проданик, П.О. Саєнко, Н. В. Сментина, А. А. Фіалковська, І.І. Барішкевич, В.М. Якубів та ін. Проте, дане питання ще потребує подальших досліджень. [4]

Для кожної територіальної громади важливим є моделювання її майбутнього розвитку із високою якістю життя, доступністю соціальних послуг тощо. Тому Стратегія – це один з основоположних документів розвитку громади.

Стратегія та стратегічний розвиток громади – це поняття, які використовуються для опису напрямків, планів та дій, спрямованих на досягнення визначених цілей щодо розвитку конкретної територіальної громади. Стратегія громади – це система довгострокових планів та заходів, спрямованих на досягнення певних цілей розвитку громади. Стратегічний розвиток громади – це процес формулювання та впровадження стратегії громади з метою покращення якості життя жителів та створення сприятливих умов для економічного, соціального, екологічного та культурного розвитку на території громади. Стратегічний розвиток громади вимагає участі всіх зацікавлених сторін, включаючи місцевих мешканців, місцеву владу, громадські організації, бізнес та інших зацікавлених сторін. Він покликаний забезпечити збалансований та

сталий розвиток громади, сприяючи її соціальному та економічному процвітання та підвищенню якості життя жителів, як проживають в громаді. [1]

Стратегія являє собою дорожню карту розвитку громади, що розробляється для досягнення важливих довгострокових цілей та сформованого бачення, враховуючи внутрішні сильні та слабкі сторони громади, зовнішні існуючі можливості та загрози. [4]

Серед особливостей стратегії розвитку територіальної громади можна виокремити наступні:

- 1) акцентує увагу на ключових напрямках розвитку територіальної громади, що забезпечать досягнення успіху у майбутньому;
- 2) характеризується наявністю логічної декомпозиції, що включає стратегічні, тактичні цілі та завдання для реалізації;
- 3) відображає основні конкурентні переваги громади по відношенню до ближнього та дальнього середовища;
- 4) є результатом праці усіх зацікавлених осіб у громаді, починаючи від органів місцевої влади та закінчуючи мешканцями громади;
- 5) стратегія розвитку пов'язана із іншими документами стратегічного характеру [9, с. 596].

Розробка Стратегії розвитку територіальної громади – процес тривалий та циклічний. Формуючи цей важливий документ, доцільно врахувати стан усіх сфер життєдіяльності у громаді: політичну, економічну, культурну, соціальну, екологічну тощо, а також до процесу створення та впровадження Стратегії долучити жителів. Вважаю, що це суттєво підвищить якість сформованої Стратегії.

Список використаних джерел

1. Бакуменко В. Д., Кравченко С. О. Стратегічне планування в державному управлінні. Енциклопедія державного управління. Київ, 2011.
2. Берданова О. В., Вакуленко В. М. Стратегічне планування місцевого розвитку : практичний посібник Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. К. : ТОВ «Софія-А». 2012. 88 с.
3. Бец Б.Б. Формування об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації . Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» . 2018. 20 листопада. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2018/211.pdf
4. Боришкевич І.І., Якубів В.М. Особливості та важливість формування стратегії розвитку для територіальної громади URL:

https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/21.pdf

5. Про засади державної регіональної політики. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>

6. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України № 157-VIII від 05.02.2015 р. (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

7. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21.05.1997 № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/page4>

8. Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад»

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text>

9. Саєнко П. О. Теоретичні засади формування стратегії розвитку об'єднаної територіальної громади. Економіка і суспільство. 2016. № 7. С. 594-598.

Віктор ЧЕРНІЦЬКИЙ,

аспірант кафедри МПУП
за спеціальністю «Менеджмент»,

Стефан ПОМИЛУЙКО,

аспірант кафедри МПУП
за спеціальністю «Менеджмент»,

Дмитро ГОСПОДАРИК

аспірант кафедри МПУП
за спеціальністю «Менеджмент»

Західноукраїнського національного університету

ОСНОВНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Управління людськими ресурсами є стратегічним підходом до управління людським капіталом підприємства з метою досягнення поставлених цілей і максимізації продуктивності працівників. Це включає в себе широкий спектр функцій, таких як найм, навчання та розвиток, оцінка й управління, компенсація та винагороди, управління талантами, корпоративна культура тощо.